

KOMPONENT 8: ZVÝŠENIE VÝKONNOSTI SLOVENSKÝCH VYSOKÝCH ŠKÔL

Základným cieľom tohto komponentu slovenského plánu obnovy a odolnosti je zvýšiť kvalitu výkonnosti slovenských vysokých škôl (VŠ). Zavedie sa nový spôsob financovania profesijných bakalárskych programov, aby študijné programy lepšie zodpovedali potrebám trhu práce. S cieľom zlepšiť kvalitu vedy sa zavedie systematické hodnotenie výkonnosti, ktoré podporí nový akreditačný systém. Tento komponent podporí reformu riadenia univerzít posilnením kompetencií rektora a správnej rady, ako aj zavedením schém zameraných na podnecovanie koncentrácie vysokých škôl s cieľom znížiť administratívne náklady a vyvolať pozitívny presah šírenia vedomostí medzi subjektmi.

Tento komponent zahŕňa päť reforiem a jednu investíciu.

Očakáva sa, že žiadne opatrenie v tomto komponente výrazne nenaruší environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852 berúc do úvahy opis opatrení a zmierňujúce kroky stanovené v pláne obnovy a odolnosti v súlade so zásadou technického usmernenia týkajúceho sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ (DNHS) (2021/C58/01).

Komponent prispeje k plneniu odporúčaní, ktoré boli Slovensku adresované počas uplynulých dvoch rokov, pokiaľ ide o potrebu *zlepšiť kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a posilniť zručnosti*. (odporúčanie 2/2019), ako aj *zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu*. (odporúčanie 2/2020).

Je pevne prepojený na iné komponenty, a to najmä na tie, ktoré sa vzťahujú na výskum a inováciu (komponenty 9 a 17), rekvalifikáciu a uspokojenie potrieb trhu práce (komponent 10).

A.1. Opis reforiem a investícií v rámci nenávratnej finančnej podpory

Reforma 1: Zmena financovania vysokých škôl zavedením výkonnostných zmlúv.

Zavedie sa nový nástroj – výkonnostné zmluvy, ktoré podporia profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich špecifických silných stránok a potenciálu rozvoja. Výkonnostné zmluvy bude uzatvárať Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) s verejnými vysokými školami. Na základe dohody s vysokými školami sa stanovia ciele, ktoré budú monitorované s využitím U-Multirank prístupu (jednotná metodika výkonnosti) a budú vychádzať z dlhodobého zámeru v oblasti vysokých škôl a potrieb krajiny.

Očakáva sa, že implementácia tejto reformy sa začne do 31. decembra 2022 a dokončí sa do 31. decembra 2023.

Reforma 2: Zavedenie systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu. Cieľom reformy je zaviesť systém periodického hodnotenia vedeckého výkonu vysokých škôl. MŠVVaŠ SR pripraví v spolupráci so zainteresovanými subjektmi metodiku hodnotenia vedeckého výkonu a legislatívne ju ukotví. Organizáciu hodnotenia zabezpečí MŠVVaŠ SR priamo alebo prostredníctvom autonómnej inštitúcie tak, aby bolo hodnotenie založené na princípoch nezávislosti a transparentnosti. Hodnotiaci panel bude pozostávať z domácich a zahraničných excelentných výskumníkov. Hodnotenie bude vychádzať z kvalitných

systémov hodnotení zo zahraničia, pričom hlavnou inšpiráciou bude britský systém excelentnosti v oblasti výskumu REF (Research Excellence Framework) a bude využívať špecifické parametrické nastavenia adaptované na situáciu slovenských inštitúcií pre posúdenie kvality výstupu v rámci odboru.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 31. decembra 2022.

Reforma 3: Nový prístup k akreditácii vysokoškolského vzdelávania. Cieľom reformy je zaviesť nové štandardy a kritériá akreditácie študijných programov, ktoré sprísnia podmienky pre garantovanie a poskytovanie študijných programov, zvýšia ich kvalitu a zavedú dlhodobé procesy monitorovania ich kvality. Prostredníctvom nového systému sa bude vyžadovať, aby vysoká škola do prípravy, monitorovania a úpravy študijných programov zapájala študentov a externé zainteresované strany (najmä zamestnávateľov) a zároveň aby vysoké školy dôsledne monitorovali priebeh štúdia a potreby študentov, uplatnenie absolventov, ako aj celkovú spokojnosť študentov. Externý dohľad nad implementáciou týchto pravidiel bude mať Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ). SAAVŠ bude pri posudzovaní vysokých škôl využívať aj zahraničných expertov a expertov z praxe. Očakáva sa, že najmenej 90 % vysokých škôl požiada o preverenie súladu vnútorných systémov kvality a študijných programov s akreditačnými štandardami.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 31. decembra 2022.

Reforma 4: Reforma riadenia vysokých škôl Prostredníctvom novely zákona o vysokých školách reforma zvýši kompetencie rektora a správnej rady, aby lepšie reflektovali zodpovednosť a umožnili väčšiu flexibilitu dovnútra vysokej školy. Reforma taktiež odstráni obmedzenia pre obsadzovanie funkčných miest docentov a profesorov (súčasná požiadavka na dodatočné habilitačné či inauguračné konanie a tituly docent a profesor), čím sa podporí otvorenosť akademického prostredia tak záujemcom z profesijného prostredia, ako aj záujemcom zo zahraničia. Obsadzovanie riadiacich pozícií na vysokej škole (rektor, dekan fakulty) sa sprofesionalizuje a bude sa realizovať formou otvorených výberových konaní, resp. verejných vypočutí. Okrem toho sa otvorených výberových konaní na funkčné miesta bude môcť zúčastniť aj odborná verejnosť. Zo zákona o vysokých školách sa vypustí podmienka, aby zamestnanci na funkčných miestach profesora a docenta museli mať vedecko-pedagogický titul.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 31. decembra 2021.

Reforma 5: Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít Cieľom reformy je podpora užšej spolupráce medzi vysokými školami. Na Slovensku pôsobí viac ako 30 vysokých škôl, ktoré majú rozdrobené výskumné kapacity a nedostatočne spolupracujú s podnikateľským sektorom. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) schváli cestovnú mapu spájania pre dva veľké celky vysokých škôl a následne pre ďalší celok vysokých škôl. Predloží sa konkrétny plán vedúci k zriadeniu tretieho konzorcia.

Očakáva sa, že implementácia tejto reformy sa začne do 31. decembra 2021 a dokončí sa do 30. júna 2026.

Investícia 1: Investičná podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl

Investície pôjdu predovšetkým na reformu 5, ktorá sa zameriava na koncentrácie potenciálu excelentnosti vysokých škôl. Investičný tok bude nasmerovaný cez dve rôzne schémy. Z tej prvej sa podporia projekty rozvoja výskumnej, vzdelávacej a ubytovacej infraštruktúry s vysokou pridanou hodnotou pre excelentný výskum, ako je: modernizácia existujúcich priestorov alebo nové priestory pre koncentráciu excelentného výskumu a doktorandského štúdia vrátane zahraničných výskumníkov, modernizácia existujúcich priestorov alebo nové priestory pre praktickú výučbu v profesijných bakalárskych študijných programov, odstránenie bariér a digitalizácia. Z druhej schémy sa podporí riadenie projektov na základe schválenej cestovnej mapy. Investičný rozsah sa stanoví v pláne viazanom na postup spájania celkov vysokých škôl.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 30. júna 2026.

A.2. Míľniky, ciele, ukazovatele a harmonogram monitorovania a realizácie pre nenávratnú finančnú podporu

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
1	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 1: Zmena financovania vysokých škôl vrátane zavedenia výkonnostných zmlúv	Míľnik	Zavedenie výkonnostných zmlúv	Uzavretie všeobecnej dohody medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) a vysokými školami.				Q4	2022	Výkonnostné zmluvy podporia profilácie a diverzifikácie vysokých škôl na základe ich silných stránok, potenciálu rozvoja, znižovaniu počtu študijných programov, ako aj koncentráciu zdrojov. Cieľom je okrem iného zvýšiť podiel profesijne orientovaných bakalárskych programov vysokých škôl do 4. štvrťroka 2025 zo 4 % na 10 %.
2	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 1: Zmena financovania vysokých škôl vrátane zavedenia výkonnostných zmlúv	Cieľ	Výkonnostné zmluvy podpísané s verejnými vysokými školami (v percentách)	neuplatňuje sa	%	0	90	Q4	2023	Podpísané výkonnostné zmluvy najmenej s 90 % verejných vysokých škôl

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	h zmlúv									
3	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 2: Zavedenie systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu	Míľnik	Definícia systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu zavedená do zákona č. 172/2005 Z. z.	Nadobudnutie účinnosti zákona č. 172/2005 Z. z. so zavedenou definíciou systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu a metodiky hodnotenia vedeckého výkonu				Q1	2022	Vytvorí sa systém periodického hodnotenia vedeckého výkonu vysokých škôl realizovaný za účasti medzinárodných hodnotiteľov, ktorý zaručí diverzifikáciu vysokých škôl vzhľadom ku kvalite ich vedeckého výkonu v jednotlivých odboroch a identifikáciu excelentných výskumných tímov na jednotlivých vysokých školách. Hodnotenie tak bude jednotné pre všetky vysoké školy aj iné výskumné inštitúcie (SAV, iné nepodnikateľské a súkromné výskumné inštitúcie).
4	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 2: Zavedenie systému	Cieľ	Počet vykonaných hodnotení		Číslo	0	20	Q4	2022	Cieľ sa týka všetkých verejných vysokých škôl.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	periodického hodnotenia vedeckého výkonu									
5	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 3: Nový prístup k akreditácii vysokoškolského vzdelávania	Cieľ	Percentuálny podiel vysokých škôl, ktoré požiadali o preverenie súladu vnútorných systémov kvality a študijných programov so štandardami.		%	0	90	Q4	2022	Najmenej 90 % vysokých škôl požiadalo o preverenie súladu ich vnútorných systémov kvality a študijných programov s novými akreditačnými štandardami. Nové akreditačné štandardy sprísnia normy a podmienky pre garantovanie a poskytovanie študijných programov. Na akreditáciu sú potrební piati akademici s kvalitnými vedeckými výstupmi, ako aj implementácia systému kvality vzdelávania orientovaného na študenta. Do posudzovania splnenia akreditačných štandardov pre kvalitu vzdelávania budú bežne zapájaní aj zahraniční posudzovatelia. Prísnejšie pravidlá povedú k redukcii počtu študijných programov, k väčšej diverzifikácii a profilácii a vyššej orientácii na študenta, keďže vysoké školy sa budú sústreďovať na programy, kde by mohli poskytnúť najvyššiu kvalitu vzdelávania.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
6	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 4: Reforma riadenia vysokých škôl	Míľnik	Reforma systému riadenia vysokých škôl	Nadobudnutie účinnosti novely zákona č. 131/2002 o vysokých školách,				Q4	2021	Novela zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách zreformuje systém riadenia vysokých škôl. Novela zákona o vysokých školách posilní kompetencie rektora a správnej rady, ktorej zloženie sa zreformuje, zmení sa spôsob voľby rektora, otvorí sa mechanizmus funkčných miest a zjednodušia sa požiadavky na vnútorné usporiadanie akademickej samosprávy, pričom bude zabezpečená autonómia škôl a sloboda vedeckého bádania. Posilnené kompetencie správnej rady sa zamerajú na strategické riadenie vysokých škôl, pričom účasť zástupcov štátu sa obmedzí tak, aby nad správnu radou nemohli získať kontrolu ústredné orgány štátnej správy. Akademická sloboda ostane nedotknutá.
7	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 5: Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných	Míľnik	Spájania vysokých škôl do väčších celkov	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) schváli cestovnú				Q4	2021	Schválená cestovná mapa spájania aspoň pre dva celky vysokých škôl. Cestovná mapa rozpracuje časový plán a jednotlivé kroky vedúce k spájaniu vysokých škôl. Samotný proces spájania bude podporený investíciami z nástroja fondu obnovy, ako aj výkonnosťnými zmluvami kvôli priamym transakčným nákladom (zjednotenie informačných systémov atď.), aj kvôli

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľníky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	kapacít			mapu spájania pre aspoň dva celky vysokých škôl.						vybudovaniu nových infraštruktúrnych kapacít (napr. pri odstraňovaní duplicit a zjednocovaní príslušných pracovísk nebude možné iba jednoducho premiestniť pracoviská a bude potrebné vybudovať nové kapacity).
8	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 5: Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít	Míľnik	Dokončenie procesu spájania vysokých škôl prostredníctvom konzorcií	Zavŕšenie formálneho procesu spojenia aspoň v prípade dvoch konzorcií a dokončenie konkrétneho plánu vedúceho k právne záväznému zriadeniu tretieho konzorcia.				Q2	2026	Zavŕšenie formálneho procesu spojenia aspoň v prípade dvoch konzorcií potvrdené novými stanovami každého konzorcia a dokončenie konkrétneho plánu vedúceho k právne záväznému zriadeniu tretieho konzorcia. V stanovách budú pre každé konzorcium zahrnuté tieto kritériá: • harmonizácia vnútorných systémov kvality na základe spoločne vymedzených postupov a oblastí, • vytvorenie aspoň piatich spoločných študijných programov, pričom aspoň jeden z nich sa týka študijného odboru, v ktorom jedna alebo viaceré vysoké školy, ktoré ponúkajú spoločný program, vykazujú nadpriemernú výkonnosť v systéme hodnotenia vedeckého výkonu, • zavedenie flexibilných študijných

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
										programov, ktoré študentom umožnia absolvovať kurzy na každej vysokej škole zúčastnenej v konzorciu, • spájanie výskumných celkov s cieľom realizovať spoločné výskumné projekty a začiatok fungovania výsledného subjektu alebo subjektov, • spoločné využívanie priestorov a osobitných učební na výučbu konkrétnych predmetov, ako aj laboratórií, ak ich dané vysoké školy majú, • integrácia knižničných, vydavateľských a informačných systémov.
9	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Investícia 1: podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl	Míľnik	Uzavreté aspoň dve výzvy na podporu strategického rozvoja vysokých škôl	Zadanie zákaziek na základe výziev				Q3	2023	Prostredníctvom dvoch výziev na podporu strategického rozvoja vysokých škôl opísaného v reforme 5 sa vytvorí: a) dotačný podprogram rozvoja vysokých škôl, v rámci ktorého sa podporia projekty rozvoja výskumnej, vzdelávacej a ubytovacej infraštruktúry s vysokou pridanou hodnotou pre excelentný výskum a internacionalizáciu: napríklad modernizácia existujúcich priestorov alebo

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
										nové priestory pre koncentráciu excelentného výskumu a doktorandského štúdia vrátane zahraničných výskumníkov, modernizácia existujúcich priestorov alebo nové priestory pre praktickú výučbu v profesijných bakalárskych študijných programoch, obnova existujúcich alebo vybudovanie nových priestorov interiérových zariadení, debarierizácia a moderná digitalizácia budov, b) prostredníctvom programu rozvoja vysokých škôl sa podporí projektový manažment a vyvolané investície spájania vysokých škôl. Po schválení cestovnej mapy a v závislosti od jej realizateľnosti a ambicióznosti, ako aj zdôvodnenia potrebných investícií a zabezpečenia ich ďalšej udržateľnosti, bude jej súčasťou aj investičný plán viazaný na postup spájania celkov vysokých škôl.
10	8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Investícia 1: podpora pri strategickom	Cieľ	Zrekonštruovaná plocha vysokých škôl a internátov		Číslo	0	120 201	Q2	2026	Cieľom je 133 557 m², ale zmodernizuje alebo zrekonštruuje sa najmenej 120 201 m² plochy vysokých škôl vrátane vysokoškolských internátov. Obnovované budovy musia prispieť k cieľu zelenej transformácie dosiahnutím úspory energie v priemere aspoň na úrovni 30 %, čo

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	rozvoji vysokých škôl									sa bude monitorovať formou energetického certifikátu.